

MICHAEL KAUFMAN

Miroslava METLEAEVA (LUCHIANCIKOVA)

Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu”

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1404-6598>

Michael Kaufman (născut *Mähl Koifman*; cunoscut ulterior ca *Michael Kaufman*; în idiș *מִכַּיִל קױפּמאַן*; în rusă *Михаил Кауфман*; n. 19 august 1881, Lipcani, Gubernia Basarabia, Imperiul Rus – d. 23 martie 1946, Newark, New Jersey, SUA) a fost un evreu basarabean, jurnalist, traducător, scriitor și medic. A scris în limba idiș.

Michael Kaufman (Mähl Koifman) s-a născut la 19 august 1881 în Lipcani în familia unui întreprinzător bogat Yankl Koifman, un hasid al rabinului din Ștefănești. A studiat la chederul din Lipcani, apoi la gimnaziul rus din Chișinău și la Facultatea de medicină a Universității din Berlin. A practicat medicina la Berlin, unde în 1909 s-a căsătorit cu fiica renumitului prozator evreesc Șolom Aleihem, Lialia. În Berlin, în 1911, s-a născut fiica lui Koifman, Bela, viitoarea scriitoare pentru copii Bel Kaufman.

A debutat cu o povestire în 1905 și a publicat poezii și foiletoane în ediția „Unterweigns” din Odesa.

Înainte de I Război Mondial Mähl Koifman colaborează activ la ziarele basarabene, cel mai adesea la „Bessarabskaya Zhizni” sub pseudonimul *Mikaelo*. Printre multe poezii acut sociale („Ridică-te!”, „Vultur”, „Dragă prietene, în țara noastră...”, etc.), se remarcă „Spre Anul Nou”, în care poetul transmite viu atmosfera de viață socială și politică a țării în perioada reacției Stolypin.

Într-o altă poezie notabilă – „În memoria lui N.V. Gogol” – cititorului i se prezintă personajele lui Gogol, reîncarnate în tipuri sociale, caracteristice nu doar începutului de secol XX, ci tocmai perioadei de reacție socială. Acest lucru se realizează prin folosirea de către poet a multor detalii și semne preluate din realitatea basarabeană, dar inerente întregii vieți socio-politice a Rusiei de atunci.

Cum a notat criticul și istoricul literar Sava Pănzaru, „Versurile lui Mikaelo se leagă de tradițiile poeziei naționale a regiunii. Uneori intonațiile lirice ale lui M. Eminescu sună distinct în ea”.

Odată cu izbucnirea Primului Război Mondial, în 1914 s-a întors în Rusia și s-a stabilit la Odesa, unde l-a cunoscut pe poetul Haim Nahman Bialik. La Odesa, a început să scrie despre subiecte medicale în ziarele locale rusești și evreiești. A publicat în traducerea sa în idiș cartea lui Bialic „Shirey-Am” (*Cântece populare*), cu o prefață semnată de Bialic însuși.

Curând a fost mobilizat în armata rusă, a slujit pe frontul român; în 1917 s-a întors la Odesa, unde și-a continuat activitatea în cabinetul medical în casa sa de pe strada Richelieu. Reprezentanții intelectualității evreiești din oraș, inclusiv poezii H.-N. Bialic, Ben-Ami și I. H. Ravnitky, se adunau acolo în fiecare vineri. În 1922, a plecat cu soția și cei doi copii în Statele Unite, s-a stabilit la Newark (statul New Jersey), unde a continuat practica medicală. Împreună cu soția sa, Lialia Kaufman, a devenit colaborator la cotidianul din New York «Vorverts», semnând cu pseudonimul K. Mikhoel. A publicat poezii, articole pe teme medicale în revista «Fortshritt» și foiletoane în săptămânalul plin de umor «Der Groiser Kundes» (*Mare ștregar*); a colaborat, de asemenea, cu revistele «Zukunft» (*Viitor*), «Freie arbeter shtime» (*Vocea liberă a muncitorului*), «Nai-Idisch» (*Noul idiș*), «Feder» (*Aripi*), «Shikage» (*Chicago*) și cu alte publicații americane. În revista «Kundes» a publicat o serie de traduceri autorizate de poezii de H.-N. Bialic. Împreună cu I. D. Berkovici, a participat la pregătirea unei culegeri de memorii despre Șolom Aleihem («Dos Sholem-Aleichem-Buh»), care a fost publicată la New-York în 1926 (reeditată în 1958)” (Pânzaru, 2003, p. 14).

Michael Kaufman (Mähl Koifman) a decedat în vârsta de 64 ani pe data de 23 martie 1946, în Newark, New Jersey, SUA

Academicianul Mihai Cimpoi notează: „Am putea vorbi despre un arc stilistic unic, ce conjugă formulele biblice, mesianice, simbolist-proustiene sau expresionist și suprarealist-kafkiene și se întinde peste bolta acestui spațiu. Este și arcul de ordin ideologico-estetic care leagă aerul stătut al locului de acela rarefiat al eternului (*aere perennius*), pe care î inhalează deopotrivă de lăcomos scriitorii evrei”. Ei „...au constituit faimosul „Olimp din Lipcani”, la care se mai adaugă alți originari din această localitate: Flora Stenberg (stabilită și decedată în Brazilia în 1974), Vera Hachen (1912-1988, New Jersey, SUA și alții)” (Cimpoi, 1997, p. 92).

Prin voința soartei, legată de America a fost și viața lui Mähl Koifman (Michael Kaufman), medic, jurnalist, traducător și poet, printre poeziile căruia se află o minunată odă consacrată orașelului Lipcani din Basarabia.

Opera: M.Kaufman a fost publicat în presă, în special în „Viața basara-

beană”: a. **1906**, 22 aprilie (5 mai); a. **1907**, 27 noiembrie (10 decembrie); a. **1908**, 1 (14) ianuarie; 24 ianuarie (6 februarie); 15 (28) iunie; 13 (26) august; 26 august (8 septembrie); 22 octombrie (4 noiembrie); 21 noiembrie (4 decembrie); 23 decembrie (5 ianuarie 1909); **1909**, 1 (14 ianuarie); 18 (31 ianuarie); 25 ianuarie (7 februarie); 1 (14 martie); 15 (28 martie); 20 martie (2 aprilie); 3 (16 mai).

A publicat în traducerea sa în idiș cartea lui Bialic „Shirey-Am” (*Cântece populare*), cu o prefață semnată de însuși Bialic.

M.Kaufman, I. D. Berkovici, „Dos Sholem-Aleichem-Buh”, culegere de memorii despre Șolom Aleihem, New-York,1926 (reeditată în 1958) (Pânzaru, 2003, p. 14). În anii interbelici și în timpul al II-lea război mondial a publicat poezii, articole în reviste din SUA „Fortshritt”, „Der Groiser Kundes” (*Mare ștregar*); „Zukunft” (*Viitor*), „Freie arbeter shtime” (*Vocea liberă a muncitorului*), „Nai-Idisch” (*Noul idiș*), „Feder” (*Aripă*), „Shikage” (*Chicago*) și în alte publicații americane. În revista „Kundes” a publicat o serie de traduceri autorizate de poezii de H.-N. Bialic.

În imagine:

Michael Kaufman cu soția sa Lialia Rabinovici și fiica Bel Kaufman.

Referințe bibliografice:

1. **CIMPOI Mihai**. *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia*. Chișinău: ARC, 1997, 432 p. ISBN 9975-61-020-X;
2. https://ro.wikipedia.org/wiki/Mihail_Kaufman;
3. **LUCHIANCICOVA (METLEAEVA) Miroslava**. *Olimpul din Lipcani – un fenomen literar basarabean*. În: *Limbă, Literatură, Folclor*, nr.1, 2021, p.43-57, ISSN 2587-3881;
4. **PĂNZARU Sava**. *Микаэла (Micaela)*. În: *Русская литература Молдовы в лицах и персоналиях XIX–XXI вв.* Библиографический словарь–справочник (*Literatura*

rusă din Moldova în persoane și personalități. secolele XIX - XXI. Dicționar-îndreptar biobibliografic). Chișinău: Inessa, 2003, 624 p., ISBN 9975-9741-0-4.

NOTA: Articolul a fost realizat în cadrul proiectului de cercetare 20.80009.1606.03 *Contexte socio-culturale autohtone și interconexiuni europene în creația populară și literatura cultă din Basarabia (sec. XIX până în prezent)*, Institutul de Filologie Română „Bogdan P.-Hasdeu” al MEC.